

DOPORUČENÍ ŠKOLITELE

Mám milou povinnost vám představit paní Mgr. Barboru Kocánovou, svou poslední doktorandku. Absolvovala gymnasium Jana Keplera v Praze (maturovala r. 1999) a zajímala se o humanitní vědy. Po složení zkoušky dospělosti začala na Filosofické fakultě KU v Praze studovat obory latina a pomocné vědy historické (archivnictví). Využila i nových akademických možností a r. 2003 strávila v semestriálním studijním pobytu na Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule v Cáchách (Aachen). Státní zkoušku z latiny složila v únoru 2005 a téhož roku obhájila diplomovou práci Středověká meteorologie v Čechách - Přehled písemných pramenů (pod vedením prof. PhDr. Marie Bláhové, DrSc). Práce byla hodnocena kladně a navržena k rigorosnímu řízení. Studium na Filosofické fakultě KU v Praze ukončila B. Kocánová 19. září 2005 státní zkouškou z oboru pomocné vědy historické (archivnictví). Bylo to již v době, kdy na částečný úvazek pracovala v Kabinetu klasických studií Filosofického ústavu AVČR. Nastoupila do lexikografického oddělení (vedoucí PhDr. Zuzana Silagiová) a začala se podílet na pracích spojených s přípravou další části Slovníku středověké latiny v českých zemích. Velmi se osvědčila, od 1. července 2005 začala pracovat na plný úvazek a r. 2006 byla zařazena do doktorského studia Ústavu řeckých a latinských studií Filosofické fakulty KU, konkrétně do programu Filologie - Latinská medievalistika a novolatinská studia. V rámci přípravy složila r. 2009 povinnou státní doktorskou zkoušku a letos (2014) předkládá k dalšímu řízení svou disertaci.

Jak ve vědecké^m, tak i v osobním životě, se Mgr. B. Kocánové dařilo. Spolupracovala na grantu GAČR č. 404-04-0261 s názvem Nejstarší městské knihy severozápadních a severních Čech a výzkumnému záměru Cyrilometodějské fakulty University Palackého v Olomouci č. 6198959202 - 2005-2011, se shrnujícím názvem Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty. Našla si spolehlivého životního partnera a narodil se jí zdravý syn. Své lexikografické povinnosti doplňovala přednáškami na našich i mezinárodních konferencích (Lipsko, Mnichov, Leeds, Hnězdno), publikovala v zahraničních a našich vědeckých časopisech a sbornících.

Mgr. Barbora Kocánová, spojujíc své vzdělání v latině, latinském písemnictví a pomocných vědách historických, si za předmět své disertace zvolila zamyšlení nad dějinami středověké nauky o předpovídání počasí (samozřejmě nad příslušnými texty) s důrazem na relevantní doklady z českých zemí. Svou doktorskou práci nazvala stručně De mutacionibus aeris (2014), jejíž vymezení přináší až podtitul - Kořeny, tradice a vývoj středověké nauky o předpovídání počasí, včetně recepce v bohemikálních rukopisech.

Jádrem všech shromážděných dokladů byly předpovědi počasí, které mohly být důležité pro určité skupiny středověkých lidí. Vznikaly v různých prostředích, zvláště mezi zemědělci, mořeplavci nebo universitními učiteli. Původně praktická pozorování přerůstala zvolna v nauku, která vrostla do respektovaného organismu probouzejících se přírodních věd.

Autorka si byla vědoma všech obtíží. Texty vztahující se k předpovídání počasí nebyly většinou mezi spisy, vykládajícími

vznik a povahu meteorologických jevů. Již sám Aristotelés dal příklad, kdy prognostiku do svého spisu Meteorologica nezahrnul. Předpovědi počasí se objevovaly v jiných textech, které se někdy skrývaly v dílech jiného zaměření, zejména ve spisech astronomických, komputistických a lékařských.

Různorodost a rozptýlenost pramenů vedla zatím k dílčím poznáním. Dá se dokonce říci, že metody a dějiny předpovídání počasí v dlouhém středověkém vývoji nebyly dosud zpracovány.

Barbora Kocánová neměla ovšem - kdy ji středověké předpovědi začaly zajímat - na mysli nic jiného než přispět dílčí sondou k objasnění dějin předpovědi počasí v českém středověkém prostředí.

Ukázalo se však záhy, že tak v úzkém vymezení nelze zdárně postupovat.

Autorka se poučila a pojala svou disertaci šířeji a nabídla ji zakotvit v hutné rekapitulaci vývoje povětrnostních proužků od starověku až po diferencovaný vývoj v pozdním středověku.

Práce se - po důležitém úvodu - člení do řady kapitol, které směřují k vytyčení třech modelových etap vývoje. V první jsou přiblíženy antické tradice předpovídání počasí a je upozorněno na provázání antického základu s tehdy novými raně středověkými pokusy ve chtějícími výkladech pokračovat, v druhé je ve středu pozornosti bohatá arabská tradice a její další život v evropském vrcholném středověku, ve třetí pak dominuje výklad prognostik o počasí, která se rodila v době rozkvětu universit. V tomto kontextu je také obrácen zřetel k českému prostředí a střední Evropě. Snad nepředbíhám, když ocením kritičnost autorky, která si na základě průzkumu relevantních pramenů uvědomila, jak pražská universita po Dekretu kutno-

horském a ve střetech o pravou víru ztratila svou prestiž a poklesla až k perifernímu významu.

Autorka se tak dokázala vymanit z běžného bohemocentristického pohledu a pojala své thema v celostním měřítku. Brzy si uvědomila, že posouzení ~~možného~~ přínosu českého prostředí by nemohlo být výstižné bez uvědomění si širokých souvislostí. Vystihla českou specifickou situaci na konci 14. stol., kdy se profilovala tzv. Klaretova skupina a o něco později provázání ~~právního~~ → pražského přírodovědného studia se zájmem ~~o~~ → o přírodní vědy na nově se rozvíjející universitě v Krakově. V Praze naopak v 15. stol. zřetelně převažoval zájem o teologii.

Podporoval jsem disertaci jako práci, která chtěla v širokém kontextu kriticky připomenout impuls pražské přírodovědy, ale zároveň chápat její ustrnutí a přeliv zájmů o přírodu na university v sousedních zemích (Krakov, Vídeň). Oceňuji autorčinu úctu k pramenům i zdrženlivé hodnocení zkoumaných jevů. Doporučuji ji proto k dalšímu řízení v rámci procedur nutných pro získání vědecké hodnosti PhD - doktor filosofie.

25. 3. 2014

✓
Nanaz
Prof. PhDr. Pavel Spunar, CSc